

REPERTORIUM OP DE LENEN DE HOFSTEDE NEDERHEMERT, 1389-1792

Door J.C. Kort

Eerder gepubliceerd in 'Genealogisch Tijdschrift voor Midden- en West-Noord-Brabant en de Bommelerwaard', jrg. 24-25 (2000-2001)

Inleiding

Van de hofstede Nederhemert, zelf vanaf 1332 leenroerig aan de graaf van Gelre, hingen aanwijsbaar vanaf 1389 (hier nr. 17) leenmannen af. Afgezien van enige los overgeleverde akten, bleef de registratie van dit leenhof pas vanaf het begin van de zeventiende eeuw bewaard. Het zijn twee registers, op de band gemerkt I en III, die zich bevinden in het archief van het huis Nederhemert in het Rijksarchief te Arnhem, respectievelijk nrs. 17a en 18 van het supplement. In het register III, begonnen in 1741, wordt enige malen verwezen naar een lias van minuten, die thans onbekend is en blijkbaar als II was aangemerkt. In het oudere register I, begonnen in 1608, is bovendien sprake van een 'blaffert der lenen' (fol. 130), die thans onbekend is.

Het huis Nederhemert werd in 1467 verwoest (hier nr. 16), waarna registers en brieven ontvreemd zouden zijn. Het huidige archief, voornamelijk bestaande uit charters - de blijkbaar bedoelde 'brieven' - reikt echter terug tot de veertiende eeuw en maakt een vrij complete indruk. Administratieve stukken zijn daarentegen schaars.

De leenregisters zijn hierna aangeduid als I en III en de losse stukken uit het huisarchief uitsluitend met de inventarisnummers. Eenmaal kon gebruik gemaakt worden van het archief van de graven van Holland (AGH), aanwezig in Nationaal Archief te Den Haag. De registers I en III bevatten tenslotte aanstellingen van leenbodes (respectievelijk fol. 173v en fol. 159v), die hier niet bewerkt zijn.

DUSSEN (MUILKERK)

13. Het ambacht van drie hoeven in Muilkerk, genaamd Klaas Voogdshoeve, Hendrik Sneghaertshoeve en de hoeve van Hemert, strekkend van de halve Dussen tot het land van Altena, de twee hoeven belend oost: jonkvrouw Jan van Accoey met ambacht, west: heer Arnout van der Dussen met ambacht 'en Jan Storm op te wonen plach', en de derde hoeve belend oost: Jan Storms-hoeve, west: Rob Brievoncshoeve, zoals de leenheer houdt van Holland.

4-4-1410: Hendrik Sneghaert Roberts., neef van Jan, heer van Hemert, ridder, leenheer, 46.8

14. Een hoeve in het ambacht Muilkerk aan de Dussen, strekkend van de halve Dussen tot het land van Altena, oost: Jan Oij, west: erven Gillis van Ratingen, en de ambachtsheerlijkheid van deze hoeve, van Jan Oijhoeve en van mr. Jan Albertsz. hoeve, strekkend van de halve Dussen tot het land van Altena.

3-5-1485: Jacob Adriaansz. van der Dussen voor Katharina, dochter van wijlen Arnout van der Dussen, 227.

15. Een hoeve, (1472: groot 11½; 1669: 12; morgen), in (1719: Dussen) Muilkerk, strekkend van de Dussen tot de kerk van Muilkerk, oost: Nikolaas van Tuil (1669: 1608: het kerkhof of des pastoors hof; 1710: de pastorie), (1472: jaarlijks 9 pond waardig).

10-10-1402: Hendrik Sneghaert Roberts., neef van de leenheer, met de oostelijke helft en Jan van Drongelen Jansz. vermeld met de westelijke helft, 36.

...-1472: Jan Noy met het geheel vermeld en is volgens de leenheer geen achterleen van Holland, AGH 877 fol. 180v.

...-**1558**: Schalk Pietersz. met 5 hont, Cornelis Dirksz. met 5 hont, Bastiaan Broeren met 6½ morgen, Adriaan Dirksz. met 13 hont en Hendrik Woutersz. met 11 hont vermeld, Staten van Holland vóór 1572, inv. 931 fol. 12v-13.

...-**1561**: Schalk Pietersz. met 16 hont, Cornelis Dirksz. met 5 hont, Bastiaan Broeren met 5 morgen, Hendrik Woutersz. met 11 hont en Adriaan Dirksz. met 13¼ hont vermeld, Staten van Holland vóór 1572, inv. 1247 fol. 12.

...-**1579**: Schalk Pietersz. met 5 hont, erven Cornelis Dirksz. met 10 morgen, Pieter Basten met 7 morgen en Arnout Joosten met 6½ morgen vermeld, Streekarchief Heusden, Honderdste penning van Muilkerk ongefolieerd.

Het leen 15 gesplitst in 15A, 15B, 15C, 15D, 15E, 15F en 15G.

15A. 8 hont aan de Dussen, west (1710: Adriaan van Peldt), zuid (1710: 2 hont 13 roeden 10 voet, leen; 1719: Willem Kievits; 1750: Jacob Staal), noord (1710: Govert Verploeg; 1719: de leenman).

9-8-1669: Pieter, zoon van Adriaan Pietersz. Stael, I fol. 47.

8-9-1710: Pieter Kievits voor Anna Stael, weduwe Hendrik Kievits, zijn moeder, I fol. 38v-39.

12-6-1711: Pieter Kievits bij overdracht door Anna Stael, zijn moeder, 1 fol. 39v-40.

28-11-1715: Willem Kievits, I fol. 40.

18-2-1719: Hendrik Verploeg bij overdracht door Willem Kievits voor f 847,- 16 st., I fol. 202.

22-6-1750: Jan Verploeg, heer van Hellouw, bij dode van Hendrik, zijn vader, III fol. 62.

13-2-1755: Govert Verploeg, secretaris van Tuil, bij dode van Hendrik Verploeg na kaveling, III fol. 63.

21-12-1779: Mr. Hendrik Verploeg bij dode van mr. Govert, zijn vader, 111 fol. 64.

15B. 2 morgen, oost (1764: Dingeman Tamseris), west: erven Heineman Pietersz. (1719: Teuntje Vermijs), zuid: Sebastiaan Pietersz. (1719: Hendrik Verploeg; 1764: Jan Verploeg), noord: Adriaan Dirksz. (1719: noord strekkend tot de ban van Altena).

20-5-1608: Dirk Joosten voor Sijken Gerards, wonend aan de Dussen, bij dode van Hendrik Adriaansz., haar zoon, I fol. 49.

8-3-1618: Leendert Tijssen voor Marieke Adriaans, zijn vrouw, wonend aan de Dussen, bij dode van Sijken Gerards, haar moeder, I fol. 49 en fol. 53. 9

15-1-1635: Corst Govertsz., wonend aan de Dussen, gehuwd met Maaïke Hendriks, waarna overdracht aan Adriaan Jacobsz. van Besoyen, wonend aan de Dussen, I fol. 49 en fol. 53.

8-1-1657: Jacob van Besoyen bij dode van Adriaan, zijn vader, waarna overdracht aan Rudolf Jansz. van der Wiel, I fol. 49v en fol. 53, III fol. 72.

29-3-1675: Adriaan Verkooy voor Geertruida Roelen van der Wiel bij dode van haar vader, I fol. 49v.

18-2-1719: Rudolf Geurtsz. bij dode van Geertruida van der Wiel, zijn moeder, I fol. 49v-50.

22-6-1764: Jan van Eeten voor Jeurisje van der Wiel bij dode van Rudolf Jeurisse van der Wiel, haar vader, III fol. 68.

5-9-1786: Lovinus van Eeten bij dode van Jeurisje van der Wiel, zijn moeder, III fol. 68v-69v.

15C. 2 hont 30 (1710: 13) roeden 10 voet Zuid-Hollandse maat, strekkend van de halve Dussen noord tot de leenman en Pieter Sebastiaansz., west: Dirk Joosten (1710: Joost Verploeg; 1740: Hendrik Verploeg), zuid (1710: de gemene straat; 1740: de halve Dussen), noord (1710: de leenman; 1740: Hendrik Verploeg).

26-5-1608: Pieter Stael bij overdracht door Dirk Joosten, I fol. 37.

1-5-1619: Adriaan Stael Pietersz. voor Adriaan, Willem en Jan, onmondige kinderen van Pieter Stael Adriaansz., I fol. 37.

9-8-1669: Pieter Stael bij dode van Adriaan Stael Pietersz., zijn vader, I fol. 37.

8-9-1710: Pieter Kievits voor Anna Stael, weduwe Hendrik Kievits, zijn moeder, bij dode van Pieter, haar broer, I fol. 37v-38.

12-6-1711: Pieter Kievits bij overdracht door Pieter Stael, wonend aan de Dussen, voor Anna Stael, I fol. 38.

28-11-1715: Willem Kievits, I fol. 199.

20-7-1730: Jan van Honswijk bij overdracht door Willem Kievits, I fol. 199v-200.

28-1-1740: Jacobus Stael bij dode van Jan van Honswijk, zijn schoonvader, III fol. 59.

15D. 4³/₄ hont, strekkend van de halve Dussen tot Pieter Stael en Pieter Sebastiaansz., oost: Pieter Stael Adriaansz., west: Cornelis Jansz. Jonckebaert.

20-5-1608: Dirk Joosten, wonend aan de Dussen, I fol. 33, III fol. 57 (als 3³/₄ hont).

15E. 3 morgen aan de Dussen, strekkend van het kerkhof noord tot Adriaan Hendriksz., west: Cornelis Jansz. Jonckebaert c.s.

26-5-1608: Pieter Stael Adriaansz. bij overdracht door Eimbert Sebastiaansz., I fol. 41.

1-5-1619: Adriaan Stael Pietersz., schout aan de Dussen, voor Adriaan, Willem en Jan, onmondige kinderen van Pieter Stael, I fol. 41 en fol. 45.

16-9-1620: Tonis Palingh Cornelisz., wonend op de Hil, bij overdracht door Gijsbert Adriaansz. van Oosterwijk voor de onmondige kinderen van Pieter Stael, I fol. 41 en fol. 46.

28-12-1626: Pleun Jacobsz. voor Neeltje Tonis, zijn vrouw, en Willem Antonissen, secretaris van de Hil, voogden van Joost, Neeltje, Antonietta, Adriaantje, Elike en Sofia, onmondige kinderen van Tonis Palingh Cornelisz., I fol. 41v en fol. 46v.

...-16..: De kinderen zijn allen gestorven, I fol. 41v.

15F. 3 morgen, (1620: 4 morgen 4 hont) aan de Dussen, strekkend van het kerkhof (1620: de dwarssloot noord) tot Adriaan Hendriksz., west: Cornelis Jansz. Jonckebaert c.s.

26-5-1608: Pieter Sebastiaansz., wonend aan de Dussen, I fol. 45.

30-3-1615: Pieter Stael Adriaansz. bij overdracht, I fol. 45. 10

De volgende beleningen zijn gelijk aan nr. 15E tot:

4-5-1638: Samuel de Potter Adriaansz., gehuwd met Sofia, dochter van Tonis Palingh, voor Adriaan de Potter, hun onmondige zoon, I fol. 46v, III fol. 65.

15G. 14¹/₂ hont aan de Dussen, west: erven Heineman Pietersz., zuid: Sebastiaan Pietersz., noord: Adriaan Dirksz.

20-5-1608: Dirk Joosten voor Sijken Gerards bij dode van Hendrik Adriaansz., haar zoon, I fol. 53.